

Секція проблем освіти

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ВИРІШУЄМО ПРОБЛЕМУ ЗАСТОСУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПІДХОДІВ У НОВОМУ ФОРМАТІ

Карташова Л. А.¹, Гуржій А. М.², Зайчук В. О.³

*¹Центральний інститут післядипломної освіти УМО НАПН України
Київ, вул. Січових Стрільців, 52а*

*^{2,3}Національна академія педагогічних наук України
Київ, вул. Січових Стрільців, 52а, e-mail: ¹lkartashova@ua.fm*

У цифрову епоху темпи технологічного розвитку ведуть до значних змін в освіті, у способах спілкування та взаємовідносинах учасників освітнього процесу, а також у педагогічних технологіях. Проте чинні системи освіти створювались для іншої епохи – відповідно педагоги закладів освіти (ЗО) наштовхуються на величезну кількість проблем, які з цим пов'язані. Адже вже не можна гарантувати, що, ґрунтуючись на традиційних педагогічних підходах, ми розвиваємо в учнів/студентів компетентності, що потребуються у складному, все більш невизначеному, мінливому та неоднозначному майбутньому. З багатьох викликів, на які наштовхуються ЗО, є стрімкі досягнення в галузі цифрових технологій (ЦТ), які показують, що викладачам ЗО всіх рівнів потрібна ґрунтовна система відбору та оцінювання традиційних педагогічних технологій та тих, що формуються відповідно до нових вимог та умов організації освітнього процесу. Традиційний формат, змішане та онлайн-навчання, застосування соціальних медіа та відкритої освіти мають свій вирішальний вплив на ефективність навчання в епоху цифрових технологій. Відповідно постає питання: що освітяни повинні продовжувати застосовувати у своїх методах навчання, і що вже потрібно змінювати?

Щонайперше, слід звернути увагу на організацію онлайн-навчання та змішаного формату надання освітніх послуг. Авторські спостереження цього процесу в 2020 р., коли COVID-19 спонукав до термінового переходу до навчання на відстані, показують, що він розпочинався із застосування традиційних педагогічних підходів, які були механічно переведені в цифровий формат, можливо із незначною зміною загальних принципів організації освітнього процесу. Що, за своєю

сутнісно, можна розглядати як застосування старих (традиційних для очного навчання) навчальних конструкцій в новому форматі. Як приклад, можна навести використання оцифрованих навчальних матеріалів лекцій – вони могли бути підготовлені для вдосконалення традиційних педагогічних підходів організації освітнього процесу. Учні та студенти отримували змогу їх повторного перегляду в Інтернеті в будь-який час в самостійній роботі. Запис занять для самостійного перегляду учнями/студентами з подальшим обговоренням в аудиторії, можна розглядати як спробу більш повно використати потенціал цифрових технологій та зробити навчання цікавим та більш інформативним. Однією із таких реалізацій є використання масових відкритих онлайн-курсів. За своїм форматом вони можуть вважатись базовою моделлю для конструювання класного кабінету – електронної аудиторії (е-аудиторії), що відкрита для всіх бажаючих і доступна необмеженій кількості учасників освітнього процесу на відстані.

Програмне забезпечення, яке дозволяє викладачам та учням/студентам входити в е-аудиторії та працювати в захищеному паролем онлайн-середовищі навчання називають системою управління навчанням (LMS). Більшість систем управління навчанням (Blackboard, Teachable, Udemy, Skillshare, LearnWorlds, CourseCraft, Thinkific, Academy of Mine, WizIQ, Ruzuku, Desire2Learn, Moodle та ін.) фактично вже використовуються для таких цілей. Вони містять модулі, викладач одночасно відбирає та представляє матеріал усім учням/студентам чи окремим групам, оцінювання здійснюється за допомогою тестів або есе. Основними відмінностями в конструюванні освітнього процесу в LMS можна виокремити такі: контент базується на тексті; забезпечується переважно асинхронне онлайн-спілкування; контент доступний у будь-який час із будь-якого місця.

Зазначені важливі якості дозволяють викладачам модифікувати або адаптувати LMS для забезпечення різних вимог до викладання чи навчання, але їх основна організаційна основа – педагогічна технологія, здебільшого, залишається такою ж, як і для реальних умов очного навчання. Тим не менше, LMS є випередженням відносно онлайн конструкторів, які просто розміщують лекції в Інтернеті, як попередньо записані відеоролики або їх PDF-копії. Важливим є те, чи відповідає конструювання е-аудиторій 30 змінам, що формуються в часи обов'язкового передбачення дистанційного та змішаного навчання. Адже, просто додавання цифрового інструментарію до традиційних педагогічних підходів автоматично не призводить до задоволення змінних освітніх вимог та потреб. Дистанційне навчання потребує значного коригування діяльності усіх учасників освітнього процесу – педагогів, учнів/студентів та їх батьків.

Якщо потрібно організувати навчання на відстані більше кількох днів, то педагог повинен відслідковувати, як його учні/студенти навчаються у новому форматі і, відповідно, він повинен навчитися адаптувати особисті педагогічні підходи на їх підтримку. Для цього існує безліч способів, проте, перш за все, педагог має бути готовим відповісти на питання:

1. Які LMS чи інші цифрові системи можна використати для забезпечення всіх учнів/студентів рівним доступом до навчання?
2. Який цифровий інструментарій більш логічно використати для впорядкування авторських навчальних матеріалів?
3. За допомогою яких цифрових інструментів вам більш комфортно представляти учням/студентам новий навчальний контент?
4. Через використання якого веб-інструменту ви плануєте спілкування із учнями/студентами?
5. Як будете формувати та підтримувати культуру онлайн-навчання?
6. Як ваші учні/студенти будуть брати участь у навчальній діяльності?
7. Як будете перевіряти, чи справді учні/студенти навчаються?
8. Що ви можете зробити, якщо деякі з ваших учнів/студентів не сприймають запропоновану форму навчання?

Отримані відповіді дозволять підійти до ретельного конструювання е-аудиторії для дистанційного чи змішаного навчання. У конструюванні слід враховувати достатню гнучкість ЦТ, які можна використовувати таким чином, щоб відірватися від традиційної моделі фактичної аудиторії ЗО. Зазначене є важливим, оскільки логічне конструювання повинно враховувати особливі вимоги тих, хто навчається в Інтернеті. Актуально поглянути на конструкцію, як таку, що максимально використовує освітні можливості цифрових технологій – якщо вона суттєво не зміниться, результат, швидше за все, буде поступатися фізичній моделі е-аудиторії ЗО, яку вона намагається наслідувати. У цілому освіта не є винятком із явища використання ЦТ, які передусім використовуються лише для відтворення попередніх реальних моделей, перш ніж вони знайдуть свій унікальний потенціал. Отже, зміни базової моделі навчальних аудиторій потрібні, оскільки в освіті досить гостро назріла потреба врахування вимог цифрового століття та використання його потенціалу.

Література

1. Карташова Л. А. Цифровий порядок денний розвитку освіти: спрямованість на формування цифрових компетентностей [Електрон-

ний ресурс] / Л. А. Карташова, І. В. Пліш // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та Психологія», 2020. – Режим доступу: [https:// DOI 10.31339/2413-3329-2020-1\(11\)-135-139](https://doi.org/10.31339/2413-3329-2020-1(11)-135-139)

2. What Is Distance Learning? And Why Is It So Important? [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.viewsonic.com/library/education/what-is-distance-learning-and-why-is-it-so-important/>

ДЕЯКІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Карташова Л. А.¹, Шеремет Т. І.², Пліш І. В.³

^{1,2}*Центральний інститут післядипломної освіти УМО НАПН України
Київ, вул. Січових Стрільців, 52а*

³*Навчально-виховний комплекс «Лісова казка – гімназія «Апогей»
м. Київ, вул. Чистяківська, 24*

E-mail: ¹lkartashova@ua.fm, ²tetiana_sheremet@ukr.net, ³apogey95@ukr.net

На сьогодні розроблено та запроваджено безліч інновацій в галузі інформаційних технологій (ІТ), що використовуються в освітній галузі, є потреба продовжувати досліджувати та впроваджувати лише ті технології, які, за авторським баченням, мають освітню цінність для учнів, учителів та персоналу початкових класів в цілому. Зазначене спричиняється тим, що використання ІТ в початкових класах має деякі недоліки. Для того, щоб усунути негативні наслідки використання ІТ, в тому числі й Інтернету, потрібен неперервний, ретельний нагляд зі сторони вчителів та батьків та пошук інноваційних шляхів використання вчителями ІТ в початкових класах. В епоху цифровізації виокремилась потреба формування основних навичок та атрибутів, що необхідні для повноцінної життєдіяльності. За даними дослідників [1], 90 % батьків у США хочуть, щоб їхні діти вивчали кодування – це буде вирішальним для багатьох робочих місць найближчим часом, але лише 40% шкіл навчають цього. Критики стверджують, що переважно заможніші школи пропонують курси кодування, відмовляючи тим самим тим, хто відвідує бідніші школи, можливості засвоїти необхідні навички. Зосередження уваги на STEM недостатньо: 70 % нових робочих місць у STEM припадає на ІТ, лише 7 % ЗО випускників STEM займаються ІТ. Саме тому вбачається, щоб всі початкові школи України вже розпочали зосереджувати свої ІТ-ресурси на кодуванні. За авторським баченням в кожному ЗО на кожному рівні повинні необхідно,